

הקרב על המלחמה

במשך 30 שנה הם מסתובבים בתחושה שניצחו בקרב – אך הפסידו במערכה על הזיכרון הלאומי • לוחמי גדוד 184 של חטיבה 14 של חיל השיריון רוצים שעם ישראל יזכור שגם הם – ולא רק הצנחנים – נלחמו ואיבדו חברים בחווה הסינית, שגם להם מגיע קרדיט על הניצחון במלחמת יום־כיפור • „אני רוצה לצעוק: חברה, גם אני הייתי שם”

דני אדינו אבבה

1משך שלושה עשורים הם הביטו מהצד וחשו כמי שהפסידו במערכה על הזיכרון הלאומי של הקרב בחווה הסינית. עכשיו, עם תום 30 שנות שתיקה, החליטו טו כמה מלוחמי גדוד 184 של חטיבה 14 של השיריון להזכיר שגם הם היו שם, שהגיעו לשם ראשונים – לפני כוחות הצנחנים, שגם הם איבדו שם עשרות מחבריהם.

המישה מאנשי הגרוד, שנוסד במהלך מלחמת ששת־הימים, התכנסו במלאת 30 למלחמה כדי לדבר על חלקו של הגרוד בקרב על החווה הסינית, אחד הקרבות המרים ביותר במלחמת יום־כיפור. למקום המיפגש בדרום תל־אביב הם הגיעו אחד אחד. כמה מהם היססו: הם חושבים שמיותר לצאת היום לעימות נגד הצנחנים בשאלה למי „שייכת” החווה הסינית. אחרים דורשים שהאמת שלהם תצא לאור.

הגרוד הגיע לחווה הסינית בלילה שבין ה־15 וה־16 באוקטובר. הגענו לשם עם 5 טנקים בלבד במצב לחימה מושלם ו־6 אחרים בתפקוד חלקי, שיחזרו אברהם אלמוג, מי שהיה מפקד הגרוד, את מאורעות אותו לילה בספר „אבירי הלב”, שכתב אהוד מיכלסון. „מימין ומשמאל, מלפנים ומאחור הקיפו אותנו חיילים מצרים. כל צד ירה על השני בכל אמצעי שעמד לרשותו.” יומיים לאחר מכן, ב־17 בחודש, הגיע כוח הצנחנים לאיזור אחר בחווה הסינית. „השיריון עשה שם את העבודה השחורה”, טוען ד״ר אריה יצחקי, חוקר והיסטוריון צבאי. „גרוד 184 הוא שפתח את מסדרון התעלה, לפני שהכוח של איציק מרדכי הגיע למקום.”

„אנחנו איבדנו עשרות איש בחווה”, אומר אלמוג. „היו לנו 112 פצועים ושישה שבוים. לאחר המלחמה הוענקו ללוחמי הגרוד 21 עיטורי רי עוז – ולא בכדי”. אך כשנדרמו הרי הקרב, התברר כי בתודעה הציבורית נחרת כי הצנחנים – ורק הם – הם שנלחמו והכריעו את המערכה בחווה הסינית.

אולי היינו נאיביים

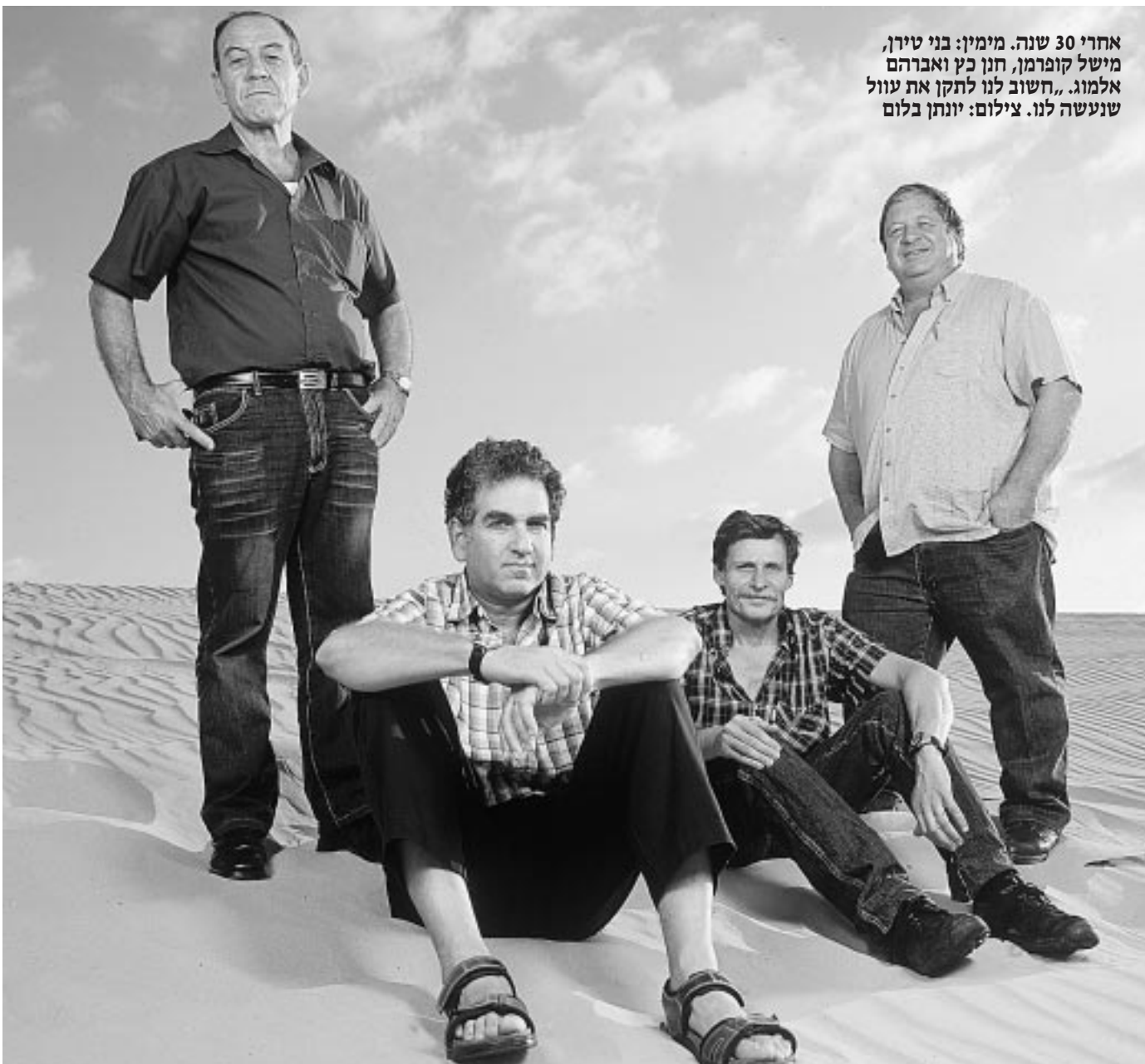
„כבר 30 שנה אני מתהלך עם תחושה שניצחתי בקרב אבל הפסדתי במלחמה”, אומר חנון כץ, מי שהיה חייל בגרוד. „אני איבדתי את מרבית חברי שם. הזיכרונות לא נטשים אותי לרגע. כל תאונה או סתם ריח של מנוע שרוף, מזכירים לי את המלחמה ההיא. ולמרות כל מה שעברנו לא קיבלנו קרדיט על דברים שעשינו. זה רי קשה. זה אפילו מעליב.”

מנגד הם זאביק ליכטמן, לשעבר מ״פ בגרוד:

מרדכי. „אני לא מבין על מי הם כועסים, ברור שיש להם חלק נכבד בניצחון”. צילום ארכיון: דן בלילטי

אחרי 30 שנה. מימין: בני טירן, מישל קופרמן, חנון כץ ואברהם אלמוג. „חשוב לנו לתקן את עוול שנעשה לנו. צילום: יונתן בלום

של אלמוג. אבל לבוא ולטעון שאנחנו ייחצנו את עצמנו במלחמה – זה לא לעניין. „הם לא גרמו לשום כוח מצרי לזוז אחורה”, טוען מרדכי. „כשהגענו לשם מצאנו טנקים של צה״ל שרופים. היה שם תוהו ובוהו. אני פוחד לחשוב מה היה קורה אם לא היינו נקראים למקום. לוחמי השיריון לא באו וניסו להסביר את חלקם במלחמה. אני לא מבין על מי הם כועסים. איש לא טען שהם לא היו שם. כולם יודעים שהם איבדו הרבה חיילים. ברור שיש להם חלק נכבד בניצחון. עם זאת, כל הסיפור הזה של מי היה קודם נראה לי תמוה.”

גם יצחק דרורי, מי שהיה סמג״ד גדוד 890 של הצנחנים, לא מבין על מה כועסים חבריו לנישק. „אולי היינו צריכים לומר בראיונות בכלי התקשורת: במלחמה ההיא היו גם אנשי שיריון”, הוא אומר. „חשוב לזכור שניצחנו במלחמה, והניצחון לא נקבע על־פי יחידות שהשתתפו אלא נמדד בהכרעה הסופית. ולדעתי, אנחנו הצנחנים הצלחנו להכניע את המלחמה ב־17 השעות של המערכה השלישית. וזה מה שחשוב.”

„ברור לי שהם ניצחו אותנו בקרב על התור־עה הציבורית”, אומר אלמוג. „חשוב לנו לתקן את עוול שנעשה לנו. אולי בעוד 30 שנה, כששוב יוציאו מוספים מיוחדים לכבוד המלחמה, מישהו יזכור גם אותנו. אולי ייתנו גם לנו – שנלחמו ואיבדנו את חברינו – קרדיט של מנצחים.” ■

חנון כץ: „החווה הסינית היא מקום טראומתי בשבילי. עד היום לא סיפרתי לילדים שלי על מה שהיה שם. גם לי קשה לבוא ולהגיד: אני הייתי שם ראשון”. אבל לאחרונה התעוררה בי תחושה של גאווה. אני רוצה לצעוק: חברה, גם אני הייתי שם, גם אני רוצה שיזכרו אותי בתור מי שהביס את המצרים.”

אלמוג: „הצנחנים הגיעו יומיים אחרינו. כשהם הגיעו השטח כבר היה כמעט נקי מהאיב המצרי. איך הם לא מתביישים להכריז שהם כבשו את החווה בלי להזכיר אותנו?”

„כשחזרתי הביתה לא רציתי לספר לילדים מה עשיתי”, מספר מישל קופרמן, שהיה לוחם בגרוד. „אחרי כמה זמן הילדים באו ואמרו לי: אבא, אנחנו יודעים שנלחמת בחווה הסינית – איך זה שאתם לא מוזכרים בשום מקום? היה לי קשה. התביישתי. בריעבד הבנתי שמי שלא עשה לעצמו יחסי ציבור – לא שמעו עליו.”

העיקר שניצחנו

האלוף (מיל) איציק מרדכי הודף את הטענות: „אני לא יכול להיות המסביר הלאומי של המלחמה, ובטח לא של השיריון”, הוא אומר. „קשה גם לבוא להתווכח על כל פלוגה זו או אחרת שטוענת 'היינו שם, תזכרו אותנו'. היו הרבה כוחות בשטח. ברור שהיו הרבה אנשים שתרמו תרומה נכבדת במלחמה, וביניהם גם החברה”

אלמוג: „כשאני רואה את הצנחנים מדברים על החווה הסינית בטלוויזיה אני אומר לעצמי: איבדתי את רוב הלוחמים שלי בפריצה לחווה, ולי אף אחד לא מוחא כפיים”

„חברה אם הולכים להתעמת עם הצנחנים מי היה ראשון ומי היה אחרון ב'חווה הסינית' – אני לא בעסק הזה”, הוא מבהיר. בני טירן, שהיה סמג״ד, משיב לו: „תשמע זאביק, המלחמה היא על האמת שלנו. 30 שנה שתקנו ועכשיו יש לנו הזדמנות להוכיח לעם שאת החווה הסינית לא הצנחנים כבשו אלא אנחנו. אין לך במה להתבייש, תהיה גאה בגרוד שלך ובמה שעשית.” „אני גאה בגרוד שלי”, משיב לו ליכטמן, וקם לעזוב את החדר, „אבל בעימות מול הצנחנים אני לא רוצה להתעסק.”

טירן: „אני שואל את עצמי: אולי היינו נאיביים מדי? כשאני רואה את איציק מרדכי וחברי ריו מדברים על החווה הסינית בטלוויזיה אני אומר לעצמי: איבדתי את רוב הלוחמים שלי בפריצה לחווה, ולי אף אחד לא מוחא כפיים. זה כואב לי מאוד אישית.”